

Kalkugnen vid Carlsgruvan är renoverad och kan nu vittna om en annan tid.

Kalk för kyrka och jord

På många ställen i skogarna och på Hindersöns stränder kan ett vaket öga upptäcka gropar av olika storlekar. Dessa är rester av mindre kalkugnar som för länge sedan användes av bönderna för husbehovsbränning av kalk till att förbättra åkerjorden.

På Hindersön finns stora stråk av dolomitisk kalksten som passar utmärkt till att brännas.

På västra sidan av Norrisund byggdes det omkring 1830 en stor kalkugn som bland annat levererade nödvändig kalk till byggandet av Överluleå kyrka i Boden.

Omkring förra sekelskiftet byggdes ännu en kalkugn av stort format för tillverkning av släckt kalk. Den ligger strax väster om Carlsgruvan, vid stranden av Hannusviken.

Verksamheten vid ugnen lades ner och byggnaden förföll. Nu är den dock renoverad och kan vittna om en annan tid.

Vid den plats där sliperiet för marmor låg finns ännu rester av verksamheten kvar.

...och marmor för gravstenar

Marmor, nästan som i Carerra. Hindersöns berggrund består till en del av basiska vulkaniter med stora inslag av kalk och dolomit.

På gruvberget, inte långt från Carlsgruvan, finns en fyndighet av marmor. Den består av mycket vackert marmor, men en stor del av den är frosträngd.

Vid sekelskiftet anlade David Törnqvist, intendent vid Norrbottens läns hembygdsförening, ett stensliperi vid gruvkajen.

Under ett par decennier tillverkades det bland annat gravstenar där. På grund av marmorns brister fick företaget ekonomiska svårigheter och lades därför ner. Den byggnad som inrymt sliperiet revs i mitten av 1940-talet.

Omkring 1966 undersökte en arbetsgrupp åter fyndigheten, som är 700 meter lång, 50 meter bred och 50 meter djup. Efter provborringar ansåg gruppen att fyndigheten var brytvärd, men att en sådan inte skulle bli lönsam.

Sliperiet fanns i ett trähus på den gamla gruvkajen vid Hannusviken.

Handlingskraftig festfixare

Tore Hjelte har varit fiskare större delen av sitt liv, men under några år var han känd som "kryddhandlare" och festfixare på Hindersön.

Tore Hjelte föddes i ett av sotarhusen på Östermalm i Luleå.

Sexton år gammal lämnade han hemmet för att bli fiskardräng åt Robert Almkvist från Långön och senare åt Ville Lundbäck på Degerön.

Det var en hård skola, men den kanske behövdes för kommande äventyr.

Efter rekryten såg Tore Hjelte sig om efter en plats att bli sin egen på. Det blev i Norrisund på Hindersön.

– Jag fick köpa en tomt av Hilding Eriksson längst in i viken, berättar han.

God vän med landshövding

I Gransjö, i skogarna ovanför Boden, köpte han en timring som han rev och fraktade ut till Hindersön. Där slet han sedan hårt med att timra upp sitt hus.

För att försörja sig färdades han runt i skärgården och samlade timmer som slitit sig från de stora timmersläppen som drog fram längs kusten mellan Kalix och Piteå.

Då blev han god vän med Curt Boström, kassör i flottningsföreningen. 1985 blev Curt Boström landshövding i Norrbotten.

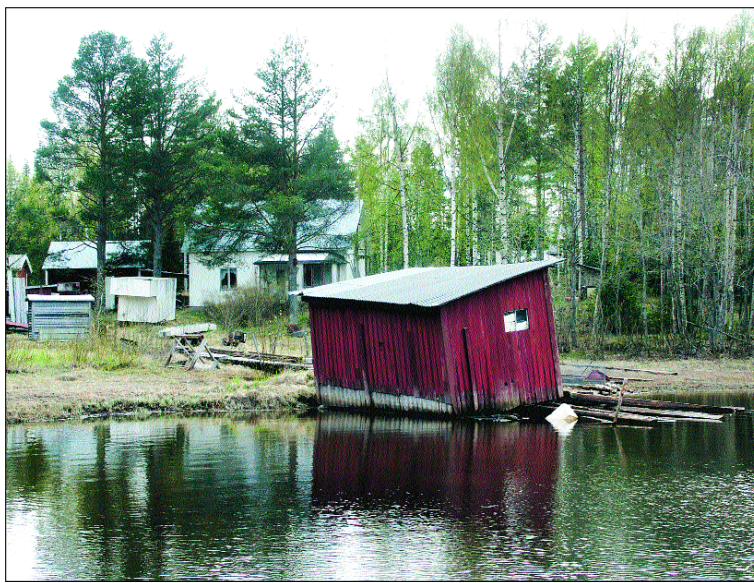
– Det var en trevlig karl som brukade komma ut och jaga småvilt på ön.

Möte på fisketing

I början av 1960-talet tog Tore Hjeltes liv en hel ny vändning, han träffade sitt livs kärlek – Elsa.

– Jo, det var så att vi var några glada gossar här på ön som begav oss till fisketinget i Påläng.

– Och där på tinget väntade min

Den gamla danspråmen ligger fortfarande kvar i Norrisund. På den gick det livat till under några år i början av 1970-talet.

Elsa. Det var liksom ingenting att resonera om, hon blev min och året därpå föddes vår förste son, Dag, berättar Tore Hjelte.

Det var då han och hustrun bestämde sig för att öppna lanthandel på Hindersön. Det fanns ingen sådan sedan Sundlings lagt ner sin butik i mitten av 1950-talet.

Tore och Elsa Hjelte öppnade sin butik och året därpå, 1965, föddes deras andra son, Odd.

– Vi gjorde väl inga större affärer, men vi hade låga omkostnader och

klarade oss bra, berättar Tore Hjelte.

Den blivande landshövdingen, Curt Boström, släppte inte taget om Hindersön. Han besökte ibland familjen Hjelte när han var på sina jakturer.

Kallades kryddhandlaren

– Han kallade mig för "kryddhandlaren", minns Tore Hjelte, med ett skratt.

För att dryga ut inkomsterna drog Tore Hjelte ut en pråm till Norrisund. Där anordnade han under några år danskvällar som ännu lever kvar

i många skärgårdsbesökarens minnen. Men tiden gick och Tore och Elsa Hjeltes pojkar växte. När det var dags för dem att börja skolan var det också dags för familjen att bryta upp från Hindersön.

Stora Norrland

1971 flyttade familjen till Persön och Tore Hjeltes liv tog åter en ny vändning.

– Då började jag att fiska på allvar. Det blev lax och trålning efter löja, berättar han.

Då, i början av 1970-talet, gick torsken till som aldrig förr i Östersjön och Tore Hjelte beslutade sig för att prova lyckan där. Han tog ner sin båt till Nynäshamn och blev där snabbt känd som "Stora Norrland". Fisket där gick bra till dess att torskbeståndet sviktade.

Då beslutade sig Tore Hjelte och äldste sonen Dag för att bygga två stora trålar med egna händer för att fiska löja.

– Dag fick hjälp med den första och sedan byggde vi den andra själva.

Under några år drog sedan far och son löjtrålen tillsammans med god inkomst.

Men åren gick, och Tore Hjelte blev 65 år och pensionär.

– Då tyckte jag att jag hade gjort mitt och tackade för mig.

I dag odlar Tore Hjelte grönsaker, bär och frukt vid sitt hus i Persön. Hans Elsa gick bort 2005.

– Jag har det bra och kan se tillbaka på ett rikt liv, berättar han.

– Men det har varit nog så äventyrligt ibland, säger Tore Hjelte.

Ragnhild Johansson, servitris under den traditionella missionsauktionen.

En byggnad för andlig spis

Evangeliska Fosterlandsstiftelsens församling på Hindersön lät, i mitten av 1950-talet, uppföra ett missionshus.

Församlingen hade anor på ön sedan väckelserörelsen 1918 och det var en gammal dröm som blev förverkligad.

Initiativtagare var bland andra köpman John Östling, postföreståndare Ragnhild Johansson och hennes make John Johansson.

Ur historien

Vid missionshuset hade pastor Ingvar Nilsson.

Församlingsarbetet i missionshuset pågick fram till 2003 då huset såldes. Bland annat genomfördes varje sommar en mycket uppskattad gudstjänst med efterföljande auktion.

Där såldes saker och ting som hinder-söborna själva hade tillverkat och skänkt till församlingen.

Det gamla missionshuset är nu ombyggt för att erbjuda rekreation och skärgårdsboende till turister.

Den gamla dansprämen ligger fortfarande kvar i Norrisund. På den gick det livat till några år i början av 1970-talet